

DIALOGISEN KOHTAAMISEN MERKITYS SUREVAN LÄHEISEN ELÄMÄSSÄ

Surukonferenssi

27.4.2017 klo 13.00 – 14.30

28.4.2017 klo 12.30 – 14.00

Varpu Lipponen

TtT, FM, yliopettaja, psykoterapeutti

Dialoginen kohtaaminen

- Dialogisessa kohtaamisessa on kysymys toisen ihmisen maailmassa olemisen ja inhimillisen toiminnan perusasioista, Minän ja Toisen suhteista.
- Silloin pohditaan ihmisen perussuhdetta toiseen ihmiseen, jolloin käsitteissä Minä ja Sinä korostuu kokemuksellinen näkökulma ja ajatus kokonaisvaltaisesta ihmisestä.
- *Kohtaamisen peruslähtökohtana on toisen ihmisen toiseuden tunnustaminen.*

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

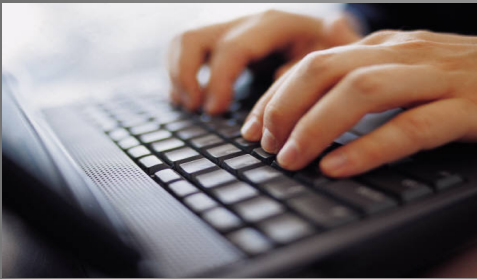
- Myös sureva läheinen on aina olemassa suhteissa Minä-Sinä ja Minä-Se.
- Dialogisessa Minä-Sinä-suhteessa Minää ja Sinää ei voi erottaa toisistaan.
- Yhdessä ne muodostavat kokonaisuuden, jossa todelliset merkitykset rakentuvat.
- Mutta mistä voidaan löytää se välittävä todellisuus, jossa surevan läheisen ja hänen auttajansa maailmat ja heidän käyttämänsä kieli voivat kohdata?

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

- Dialogisessa suhteessa sureva läheinen ja hänen auttajansa voivat oivaltaa kohtaamisen erityislaadun eli tilanteen, jossa jotain tapahtuu.
- Tämä tarkoittaa *molemminpuolisuuutta, vastavuoroisuutta ja avoimuutta* toisen toiseudelle.
- Voidakseen toteutua omana itsenään heidän on unohdettava omat arjen roolinsa.

"Unohtuu, että se toinen on läheinen. Näkyy, että se luottaa. En tiedä, mikä sen läheisyyden tuo ja sitten kun sen aivan tuntee. Se on aivan KÄSIN KOSKETELTAVAA. Syytä en kyllä osaa sanoa. Se on niin, että sen tuntee."

(Sh 2006)

"Se tulee heti. Se on semmosta käsin kosketeltavaa. Se on vaan. Sitä ei osaa..."

(Sh 2006)

"Mä oikein ittekin pysähdyin, että mitä siinä tapahtu. Ei mitään erikoista. En ainakaan huomannu, että olis. Se on vaan yhteys, joka syntyy. En minä osaa sitä sanoa eikä se ole iästä eikä mistään kiinni. Se vaan on ja se tulee ja pysyy."

(Sh 2006)

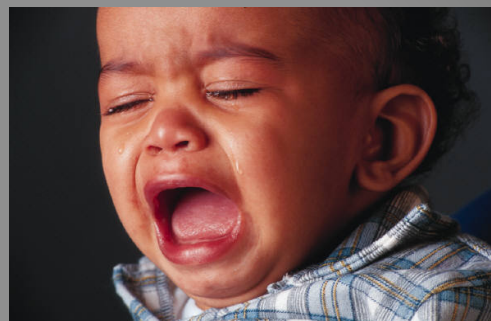
"Se on intuitiivistä hetkeen tarttumista ja yhdessä jakamista, kun yhteys syntyy." (Sh 2006)

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

- Voimavaroja antavalla läsnäolon hetkellä sureva läheinen ja hänen auttajansa ylittävät oman yksilöllisyytensä ja suuntautuvat kohti toisiaan.
- Kohtaaminen synnyttää uuden yhteisen merkitysmaailman, eikä se ole enää palautettavissa kohtaamisen osapuolten omiksi erillisiksi merkitysmaailmoiksi.
- Parhaimmillaan yhteys toiseen voi surevan läheisen todellisuudessa merkitä täysin uudenlaista elämää.

Pieni poika tuli isän kanssa hakemaan äidin arkkua.
Hoitaja kysyi aulassa istuvalta pojalta:

"Mikä sua itkettää?"

Poika vastasi:

*"Kun isä sano, että äiti on tähtenä taivaalla, mutta
kun hän ei tiä, mikä on äitin tähti."*

Hoitaja lohdutti poikaa toteamalla:

*"Kun illalla menet katsomaan, niin se on se äidin
tähti, mikä on kaikista kirkkain."*

(Sh 2014)

*"Kun hoitajan ja potilaan/läheisen välille
syntyy yhteys, voidaan saattohoidossa liikkua
sellaisella tasolla, jota kaikki hoitajat eivät
saavuta koskaan."* (Sh 2014)

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

- Koska auttamissuhteessa on peruspyrkimyksenä toiseen vaikuttaminen, vastavuoroisuus ei voi kuitenkaan toteutua täydellisesti.
- Harvinainen ja yllättäen toteutuva Minä-Sinä-suhde onkin vain *ideaali*, jonka tulisi suunnata auttajan suhdetta surevaan läheiseen.
- Yleensä jokapäiväisessä elämässä toimiminen edellyttää monologista Minä-Se-asennetta, mutta yksinomaisena se voi johtaa *laskelmointiin, vallankäyttöön ja auttamissuhteen esineellistämiseen*.
- Ratkaisevaa suhteen toimivuuden kannalta onkin se, onko dialoginen vai monologinen suhde auttajassa vallitsevana.

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

"Se ystävällisyys ...se jää mieleen omaisille, koska on ne läheisen viimeiset hetket."

(Sh 2015)

"Läheisissä on jotain valtavan keskeneräistä"

(Sh 2014)

"...omaisten surun kohtaaminen on vaikeinta kuolevan potilaan kotihoidossa."

(Lh 2015)

Dialoginen kohtaamisen merkitys surevan ihmisen elämässä

- Näin ollen auttajan tulee ymmärtää sureva läheinen kokonaisvaltaisena persoonana, ei pelkästään esineellistettynä hoidon kohteena.
- Auttaja voi kuitenkin tulla tietoiseksi tästä esineellistämistaipumuksesta ja oppia kontrolloimaan sitä.
- Tämä on mahdollista kohdattaessa toinen ihminen kaksisuuntaisen suhteen tasavertaisena osapuolena.

Läheisyyttä ja etäisyyttä kuoleman lähestyessä

"On oltava lähellä mutta kuitenkin tarpeeksi kaukana"

(Lipponen 2006)

"En ehkä koskaan ymmärrä sinua kokonaan, pääse sisälle kokemukseesi. Mutta tietäessäsi, että yritän, olen osa kokemustasi ja tiedät, ettet ole yksin. "(tekijä tuntematon)

Lähteet:

- Lipponen, V. 2002. Läheisyyttä ja etäisyyttä kuoleman lähestyessä. Kuolevan potilaan ja omahoitajan hoitosuhde dialogisen filosofian näkökulmasta tarkasteltuna. Acta Universitatis Tamperensis 1161, Tampereen yliopisto, Hoitotieteen laitos, Tampere 2006.
- Lipponen, V & Karvinen, I. Lupa lähteä. Hengellisyys saattohoidossa hoitohenkilöstön kokemana. Gerontologia 28(1): 30-38, 2014.
- Lipponen, V. & Karvinen, I. Palliatiivista ja saattohoitoa koskevat koulutustarpeet hoitohenkilöstön ja lääkäreiden kuvaamina. Gerontologia 29(3), 152-163, 2015.
- Lipponen, V. 2015. Kuolevan potilaan arvostava kohtaaminen, 37-42. Teoksessa: Saattohoidon sielu ja mieli. Saattohoitopotilaan henkinen ja hengellinen tukeminen. T. Toikkonen & T. Pohjolainen. Lahden Diakoniasäätiön julkaisuja 2/2015.Lahti.

KIITOS!